

MASKIN-
ENTREPRENØRENS
FORBUND

NOTAT 2/2020 | ANLEGGSSBRANSJEN

UTVIKLING & MARKED

- » Betydelig nedgang i bedriftenes oppdragsmengde
- » MEF sine medlemsbedrifter har mye ledig kapasitet
- » Bedriftenes forventninger til egen lønnsomhet, omsetning og sysselsetting er markant svekket

KONTAKTPERSONER I MEF

FREDRIK TRONHUUS

Kommunikasjonssjef
Tlf: 414 37 340
E-post: fredrik.tronhuus@mef.no

TOR A. LARSEN

Næringspolitisk rådgiver
Tlf: 984 44 244
E-post: tore.andreas.larsen@mef.no

MEF er en frittstående bransje- og arbeidsgiverorganisasjon som representerer mer enn 2200 små, mellomstore og store bedrifter. Hovedtyngden av medlemsbedriftene driver maskinell anleggsvirksomhet, men forbundet organiserer også skogsentreprenører, brønnborere og gjenvinnings- og avfallsbedrifter. Samlet omsetter medlemsbedriftene for over 90 milliarder kroner i året og sysselsetter mer enn 40 000 arbeidstakere. MEF har egen hovedavtale med LO/Norsk Arbeidsmandsforbund (NAF) og tariffavtaler med NAF og Fellesforbundet.

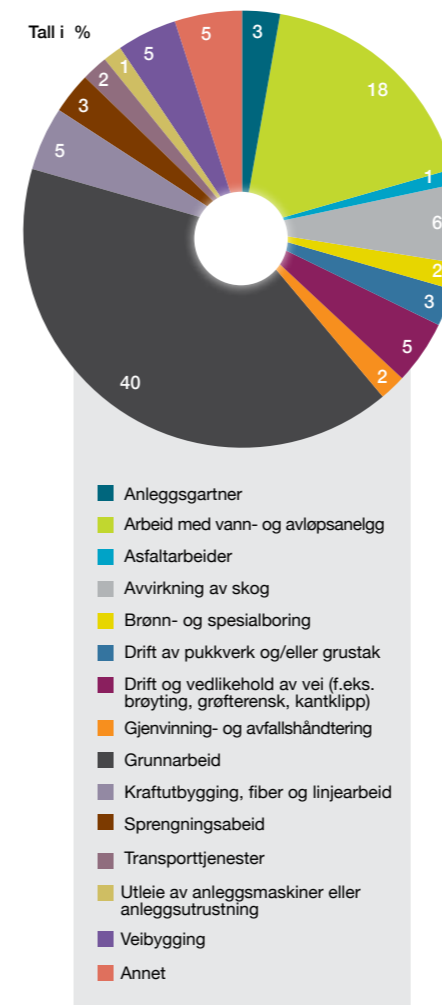
Mer informasjon om anleggsbransjen og MEF finner du på www.mef.no.

Foto: Anleggsmaskinen / www.am.no (Jørn Söderholm og Runar Daler).

SAMMENDRAG

- MEFs medlemsbedrifter melder om betydelig nedgang i oppdragsmengde, økning i ledig kapasitet og markant svekkede forventninger til egen lønnsomhet, oppdragsmengde og sysselsetting.
- Om lag 77 prosent av bedriftene oppfatter egen oppdragsmengde på undersøkelsestidspunktet som god. Dette er en markant nedgang siden medlemsundersøkelsen gjennomført på tilsvarende tidspunkt i juni 2019 da andelen var 93 prosent.
- Om lag 59 prosent av bedriftene oppfatter oppdragsmengden seks måneder fram i tid som god. Også dette er en markant nedgang sammenlignet med en medlemsundersøkelse som ble utført på samme tidspunkt i 2019 da tilsvarende andel var 78 prosent.
- 75 prosent av bedriftene rapporterer at de har ledig kapasitet til å påta seg nye oppdrag. I 2019 var andelen om lag 60 prosent. Det er mest ledig kapasitet blant bedrifter på Vestlandet, 82 prosent, og minst ledig kapasitet er det blant bedrifter på Østlandet, 68 prosent.
- Bedriftenes forventninger til egen lønnsomhet, omsetning og sysselsetting de neste seks månedene sammenlignet med de foregående seks månedene i 2020 er mye lavere sammenlignet med 2019.
- Til tross for betydelige endringer i markedssituasjonen blant MEF-bedriftene, viser tallene en bedring sammenlignet med tall fra fire ekstraordinære spørreundersøkelser som MEF har gjennomført som følge av koronakrisen.
- Anleggsmodulen fra Prognosesenteret anslår at anleggsinvesteringene i 2020 vil utgjøre drøye 95 milliarder kroner, noe som er om lag 8,5 milliarder kroner mer enn i 2019. Dette er en vekst på om lag 11 prosent. Investeringsnivået i 2020 antas å være cirka 115 milliarder kroner.

ARBEIDSSOMRÅDE TIL SVARBEDRIFTENE

OM NOTATET OG ANALYSEN

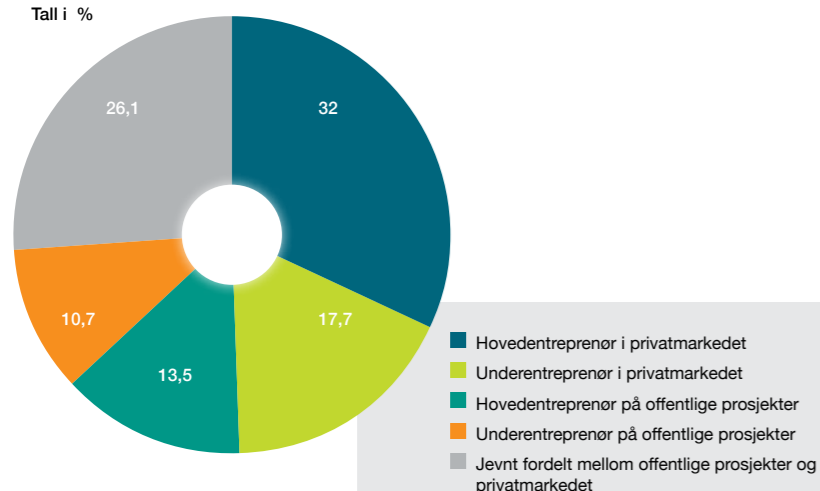
Notatet ble utarbeidet i løpet av juni/juli 2020. Notatet tar blant annet utgangspunktet i en undersøkelse som ble gjennomført blant MEF-medlemmene i juni/juli 2020. Medlemsundersøkelsen ble gjennomført via e-post ved bruk av Netigate. Av 2154 foretak som mottok e-postinvitasjon, fullførte 812 undersøkelsen, noe som gir en svarandel på 40 prosent¹. Tall som omhandler markedsutviklingen i anleggsbransjen, er hentet fra Anleggsmodulen til Prognosesenteret.

I undersøkelsen har MEF-bedriftene blitt bedt om å svare på hvilket arbeidsområde som så langt i 2020 har stått for størsteparten av omsetningen i bedriften. Om lag 40 prosent (346 bedrifter) oppgir grunnarbeid som hovedarbeidsområde. Videre oppgir litt i overkant av 17 prosent arbeid med vann- og avløpsanlegg (152 bedrifter), mens den tredje største enkeltkategorien er avvirkning av skog med 5,5 prosent (49 bedrifter). Kategorien «Annet» er en samlekategori av ulike nisjetjenester, f.eks. betongarbeid, gruvarbeid, fundamentering, rassikring mv. og bedrifter som har ulike arbeidsområder som gjør det vanskelig å utpeke et arbeidsområde som hovedaktivitet. Strukturen hos medlemsbedriftene når det gjelder arbeidsområder er tilnærmet lik innrapporteringene fra de to siste medlemsundersøkelsene.

¹ Avviket mellom antallet foretak som mottok undersøkelsen og det totale medlemstallet i MEF skyldes at honnørmedlemmer og bedrifter som ikke er registrert med e-post ble utelatt fra undersøkelsesgrunnlaget. I tillegg er enkelte medlemsbedrifter oppført med feil/inaktiv e-post-adresse i medlemsregisteret.

SVARBEDRIFTENE FORDELT ETTER OPPDRAGSGIVER

Tall i %

Den største andelen av svarbedriftene, om lag 50 prosent, oppgir at det viktigste markedet for omsetningen deres er som hoved- eller underentreprenør i privatmarkedet. 26 prosent oppgir at hovedmarkedet deres er jevnt fordelt mellom offentlige prosjekter og privatmarkedet. 24 prosent oppgir at det viktigste markedet er som hovedentreprenør eller underentreprenør på offentlige prosjekter.

SVARBEDRIFTENE FORDELT PÅ ANSATTE

Antall ansatte	Antall svarbedrifter	Andel av svarbedrifter
Små bedrifter (0-19 ansatte)	667	78,7 %
Mellomstore bedrifter (20-49 ansatte)	125	14,8 %
Store bedrifter (over 50 ansatte)	55	6,5 %
Sum	847	100 %

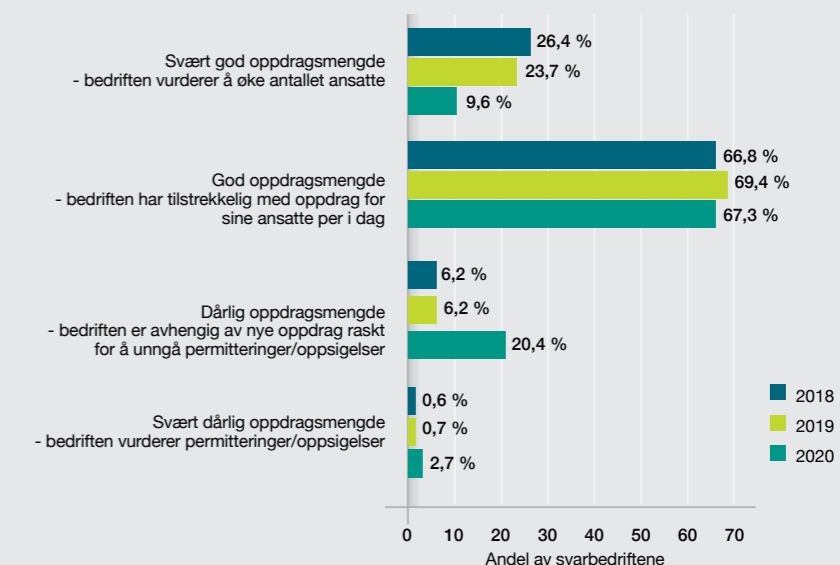
I likhet med MEFs medlemsmasse er majoriteten av svarbedriftene små bedrifter, som enten er enkeltpersonforetak eller som har 1-19 ansatte. Til sammen utgjør de små bedriftene 78,7 prosent av svarbedriftene.

OPPDRAGSMENGDE OG FRAMTIDSUTSIKTER BLANT MEF-BEDRIFTENE

MEF-bedriftene blir i undersøkelsen bedt om å gi tilbakemelding på egen oppdragsmengde og bedriftens kapasitet til å påta seg nye oppdrag.

MEF-BEDRIFTENES OPPDRAGSMENGDE PÅ UNDERSØKELSESTIDSPUNKTET

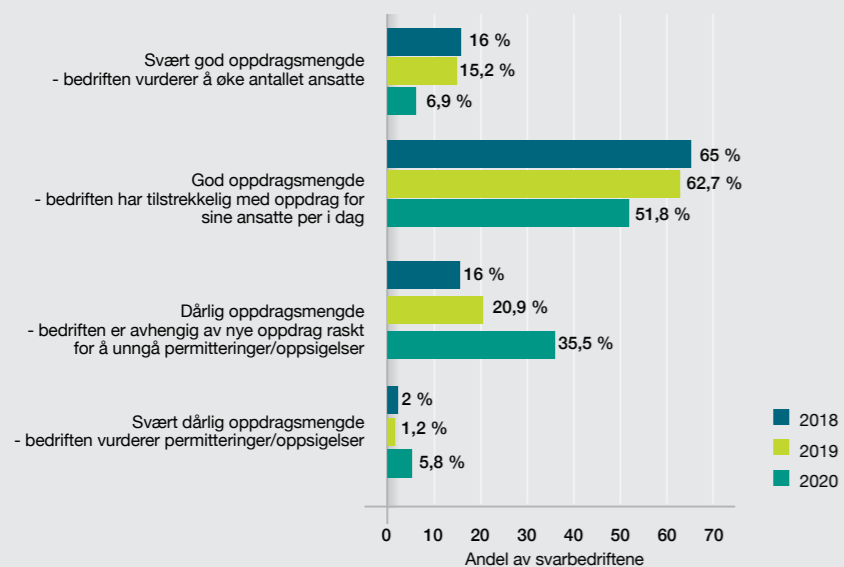

Om lag 77 prosent av svarbedriftene rapporterer om enten «svært god» eller «god» oppdragsmengde på undersøkelsestidspunktet, se figur over. Dette er en markant nedgang sammenlignet med tilsvarende undersøkelse som ble gjennomført i juni 2019. Spesielt merkes dette på andelen bedrifter som oppgir oppdragsmengden som svært god som har sunket med 14 prosentpoeng fra 23,7 til 9,6 prosent. Andelen bedrifter som oppgir at de har tilstrekkelig med oppdrag for sine ansatte per i dag har sunket 2 prosentpoeng fra juni 2019 fra 69,4 til 67,3 prosent. Andelen bedrifter som melder om dårlig oppdragsmengde har tilsvarende økt fra 6,2 prosent i 2019 til 20,4 prosent i 2020.

Svarbedrifter på Østlandet og Sørlandet er mest tilfreds med oppdragsmengden. I gjennomsnitt beskriver 81 prosent av svarbedriftene i disse regionene sin oppdragsmengde som god. Lavest er tilfredsheten blant svarbedriftene på Vestlandet der tilsvarende tall er 68 prosent. Ser man på bedriftsstørrelse er tilfredsheten størst blant de små bedriftene, 77,4 prosent, mens henholdsvis 75,2 prosent av de mellomstore og 75 prosent av de store bedriftene svarer det samme. Ser man på hva slags oppdragsgiver bedriftene oppgir som sitt viktigste hovedmarked, er tilfredsheten størst blant bedrifter som oppgir at markedet deres er jevnt fordelt mellom private og offentlige oppdragsgivere, 81 prosent. Lavest er andelen blant de som oppgir offentlige prosjekter som hovedmarked, 68,1 prosent.

MEF-BEDRIFTENES OPPDRAGSMENGDEN 6 MÅNEDER FRAMOVER

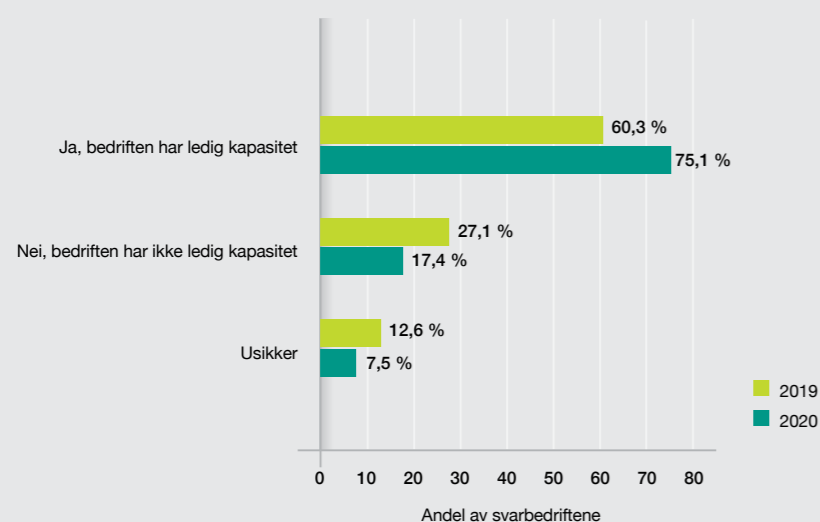

Det er naturlig at anslått oppdragsmengde seks måneder fram i tid er lavere enn oppdragsmengden på undersøkelsestidspunktet (se figur over). Dette har trolig sammenheng med at mange av

deltakerne i undersøkelsen er mindre bedrifter. Det er imidlertid en markant høyere andel av medlemsbedriftene som rapporterer om «dårlig» eller «svært dårlig» oppdragsmengde i medlemsundersøkelsen i 2020 sammenlignet med undersøkelsen i 2019, fra 22 til 41 prosent. En hovedårsak til dette er den pågående koronakrisen. Tilfredsheten med oppdragsmengden seks måneder fram i tid er størst på Sørlandet, 65,9 prosent. Lavest er den på Vestlandet med 50,7 prosent. Ser man på bedriftsstørrelse er det de minste bedriftene som er mest optimistiske, 62 prosent, mens det er minst tilfredshet blant de mellomstore bedriftene, 43 prosent. Ser man på hva slags oppdragsgiver bedriftene oppgir som sitt viktigste hovedmarked, er tilfredsheten like stor blant de som oppgir privatmarked og jevnt fordelt mellom offentlig og privat som hovedmarked, om lag 63 prosent. Tilfredsheten er vesentlig lavere blant de som har offentlige prosjekter som hovedmarked, om lag 45 prosent.

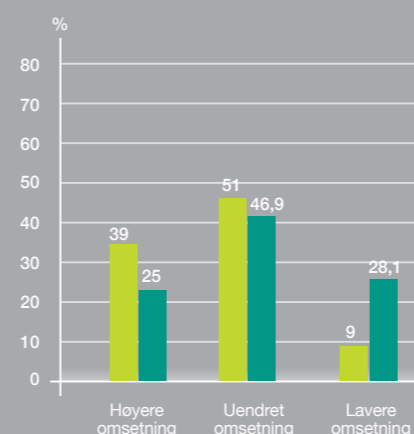
² Landets fylker er fordelt på følgende regioner: Nord-Norge (Nordland, Troms og Finnmark), Midt-Norge (Trøndelag), Vestlandet (Møre og Romsdal, Vestland og Rogaland), Sørlandet (Agder) og Østlandet (Viken, Innlandet, Oslo og Vestfold og Telemark). MEFs geografiske inndeling tilsvarer ikke de nye fylkene per 1.1.2020 i skrivende stund.

LEDIG KAPASITET BLANT MEF-BEDRIFTENE TIL Å PÅTA SEG NYE OPPDRAG DE NESTE SEKS MÅNEDENE

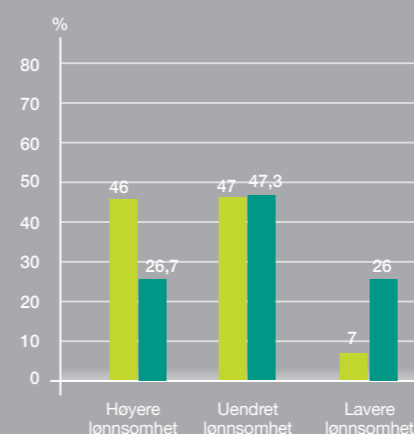

I undersøkelsen oppgir om lag 75 prosent av svarbedriftene at de har ledig kapasitet til å påta seg nye oppdrag de neste seks månedene. Dette er en økning på 15 prosentpoeng i forhold til medlemsundersøkelsen som ble foretatt i juni 2019. Mye av dette henger sammen med at medlemsbedriftenes forventninger til lønnsomhet, omsetning og sysselsetting (se mer om MEF-bedriftenes forventninger på neste side) er vesentlig lavere blant svarbedriftene i 2020. En nærmere gjennomgang av tallene viser at andelen med ledig kapasitet er høyest blant de store bedriftene, om lag 95 prosent, lavest er andelen blant de små bedriftene med 70,7 prosent. Det er bedrifter på Vestlandet som har mest ledig kapasitet, drøye 82 prosent. Lavest er andelen på Østlandet, om lag 68 prosent. Ser man på hva slags oppdragsgiver bedriftene oppgir som sitt viktigste hovedmarked, er ledig kapasitet størst blant bedrifter som oppgir offentlige prosjekter som sitt hovedmarked, om lag 80 prosent. Lavest er den blant de som oppgir privatmarkedet som sitt hovedmarked, 73 prosent.

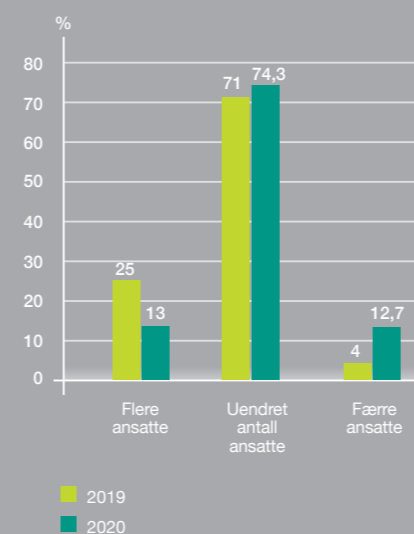
FORVENTNINGER TIL BEDRIFTENS OMSETNING DE NESTE SEKS MÅNEDENE

FORVENTNINGER TIL BEDRIFTENS LØNNSOMHET DE NESTE SEKS MÅNEDENE

FORVENTNINGER TIL BEDRIFTENS SYSSELSETTING DE NESTE SEKS MÅNEDENE

MEF-BEDRIFTENES FORVENTNINGER

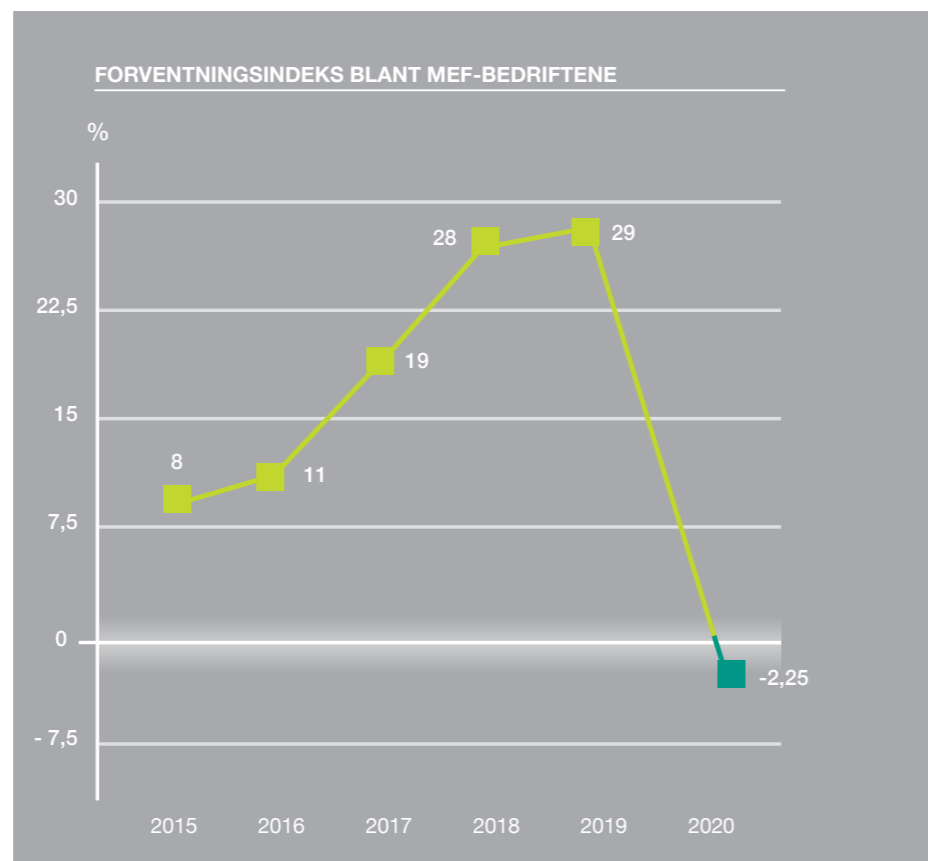
MEF-bedriftene ble spurt om hvilke forventninger de har til egen bedrift når det gjelder utviklingen i lønnsomhet, omsetning og sysselsetting de neste seks månedene sammenlignet med foregående seks månedene. Forventningene har gått ned betraktelig på alle tre områder i medlemsundersøkelsen i juni 2020 sammenlignet med tilsvarende undersøkelse i 2019.

På spørsmålet om utviklingen i egen omsetning de neste seks månedene sammenlignet med de foregående seks månedene, melder 25 prosent av svarbedriftene at de forventer høyere omsetning. Dette er en nedgang på 14 prosentpoeng sammenlignet med tilsvarende medlemsundersøkelse i 2019. Andelen er også om lag 3 prosentpoeng lavere enn andelen bedrifter som forventer lavere omsetning. Andelen bedrifter som har forventninger om høyere omsetning de neste seks månedene er størst blant de store bedriftene, 32,1 prosent, mens tilsvarende tall er lavest blant de små bedriftene, 24 prosent. Tilsvarende tall fordelt geografisk viser at forventningene til høyere omsetning er størst blant svarbedrifter i Nord-Norge, og lavest blant bedrifter på Vestlandet. Ser man på hva slags oppdragsgiver bedriftene oppgir som sitt viktigste hovedmarked, er forventningene til bedre omsetning lavest blant bedrifter som oppgir offentlige prosjekter som sitt hovedmarked, 19 prosent. Høyest er forventningene blant bedrifter som oppgir at deres hovedmarked er jevnt fordelt mellom offentlige og private prosjekter, 30 prosent.

I underkant av 27 prosent av svarbedriftene forventer at lønnsomheten i bedriften vil bli bedre de neste seks månedene enn de foregående seks månedene i 2020. Dette er 19 prosentpoeng lavere sammenlignet med tilsvarende medlemsundersøkelse i 2019. Andelen som forventer bedre lønnsomhet, er også et knapt prosentpoeng høyere enn andelen som anslår at lønnsomheten vil bli dårligere. Andelen bedrifter som har forventninger om bedre lønnsomhet de neste seks månedene er størst blant de små medlemsbedriftene, 27 prosent og lavest blant de mellomstore, 23 prosent.

Geografisk er andelen som forventer bedre lønnsomhet størst i Nord-Norge, mens den er lavest på Vestlandet. Ser man på hva slags oppdragsgiver bedriftene oppgir som sitt viktigste hovedmarked, er forventningene til bedre lønnsomhet høyest blant bedrifter viss hovedmarked er jevnt fordelt mellom offentlige og private oppdragsgivere, 33 prosent, og lavest blant bedrifter som oppgir offentlige prosjekter som sitt hovedmarked, 22 prosent. Tilsvarende er andelen som forventer dårligere lønnsomhet 37 prosent blant bedrifter med offentlige oppdragsgivere som hovedmarked, mens tilsvarende tall for bedrifter som oppgir private prosjekter eller er jevnt fordelt mellom offentlige og private prosjekter er henholdsvis 22 og 24 prosent.

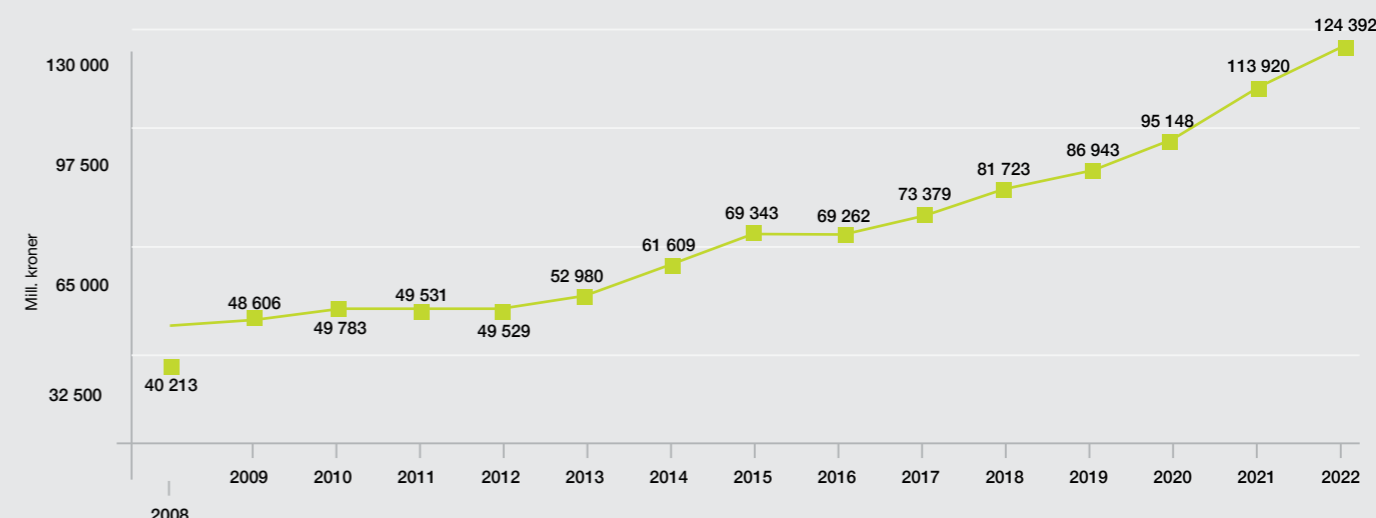
På spørsmålet om forventninger til egen sysselsetting svarer 13 prosent av svarbedriftene at de forventer å øke antallet ansatte de neste seks månedene sammenlignet med de foregående seks månedene i 2020. Dette er 12 prosentpoeng lavere sammenlignet med tilsvarende medlemsundersøkelse i 2019. Andelen som svarer at de forventer å ansette flere er bare noen tiendedels prosentpoeng høyere enn de som forventer å ha færre ansatte. Andelen som forventer å ha flere ansatte er høyest blant de store bedriftene, om lag 21 prosent, og lavest blant de små bedriftene, om lag 12 prosent. Geografisk er andelen som forventer flere ansatte størst blant bedrifter på Østlandet og Sørlandet, mens den er lavest i Midt-Norge og Vestlandet. Ser man på hva slags oppdragsgiver bedriftene oppgir som sitt hovedmarked, er forventningene til flere sysselsatte høyest blant de viss hovedmarked er jevnt fordelt mellom offentlige og private oppdragsgivere, 14 prosent, og lavest blant bedrifter som oppgir offentlige prosjekter som sitt hovedmarked, 11 prosent. Det skal her bemerkes at andelen bedrifter med offentlige prosjekter som hovedmarked har en langt høyere andel som oppgir at de tror de har færre ansatte om 6 måneder, 25 prosent. Tilsvarende andel for bedrifter som i hovedsak påtar seg oppdrag i privatmarkedet eller er jevnt fordelt mellom offentlige og private prosjekter, henholdsvis 8 og 10 prosent.

MEFs medlemsundersøkelse har siden juni 2015 inkludert spørsmål om bedriftenes forventninger til utviklingen i lønnsomhet, omsetning og sysselsetting. Bedriftene blir her bedt om å gi tilbakemelding på forventninger til utviklingen for de neste seks månedene sammenlignet med de foregående seks månedene. Ved å legge sammen de tre delindeksene for lønnsomhet, omsetning og sysselsetting kommer vi fram til en forventningsindeks. Hvis denne indeksen har et positivt tall betyr det at det er høyere andel MEF-bedrifter som har forventninger til at det neste halvåret vil bli bedre for bedriften sammenlignet med foregående halvår, enn andelen bedrifter som har negative forventninger³. Forventningsindeksen viser at de positive forventningene har vært økende i perioden 2015 til 2019. Tallet for 2020 viser en markant nedgang, og forventningsindekstallet for 2020 er for første gang negativt.

STATUS OG PROGNOSE FOR ANLEGGSMARKEDET

ANLEGGSinVESTERINGER, 2008-2022

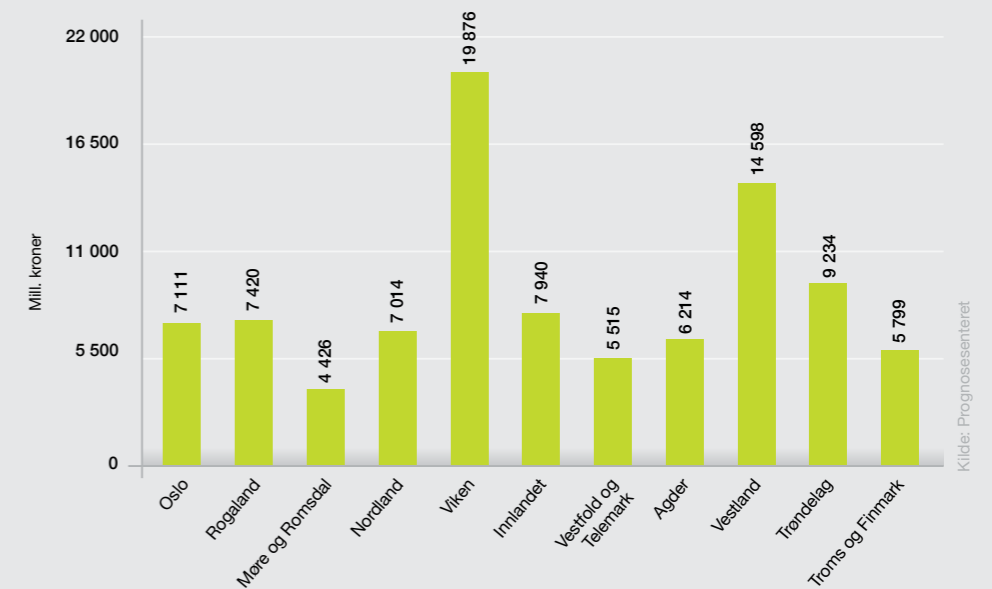
Ifølge Prognosesenteret vil anleggsinvesteringene i 2020 beløpe seg til drøye 95 milliarder kroner. Dette er en vekst på 8,5 milliarder kroner fra 2019, litt i underkant av 10 prosent. For 2021 anslår Anleggs-

³ Beregningsmetode for forventningsindeks: For hver av delindeksene lønnsomhet, omsetning og sysselsetting blir andelen bedrifter som har gitt tilbakemelding om negative forventninger subtrahert fra andelen bedrifter som har gitt positive tilbakemeldinger. Tallet for forventningsindeksen blir deretter beregnet ved at tallet for hver delindeks adderes, og den summen en får da divideres deretter med tre.

⁴ Prognosesenteret (2019): Anleggsmodulen. Hentet fra www.prognosesenteret.no/anleggsmodulen

FYLKESVISE ANLEGGSSINVESTERINGER I 2020

Tallene fra Anleggsmodulen anslår at det i gjennomsnitt blir foretatt anleggsinvesteringer til en verdi av i overkant av 8,6 mrd. kroner i hvert fylke i 2020. De største investeringene vil finne sted i Viken og Vestland fylkeskommuner med henholdsvis 19,8 og 14,6 milliarder kroner.

modulen fra Prognosesenteret at anleggsinvesteringene vil øke til om lag 114 milliarder kroner. Videre tilsier prognosene at dette tallet vokse til om lag 124 milliarder kroner i 2022. Det skal her anmerkes at Prognosesenteret i august har nedskrevet prognosene i Anleggsmodulen betydelig som følge av forskjøvet byggestart på en del større prosjekter. Utviklingen i andre bransjer kan føre til ytterligere reduksjoner i prognosene.

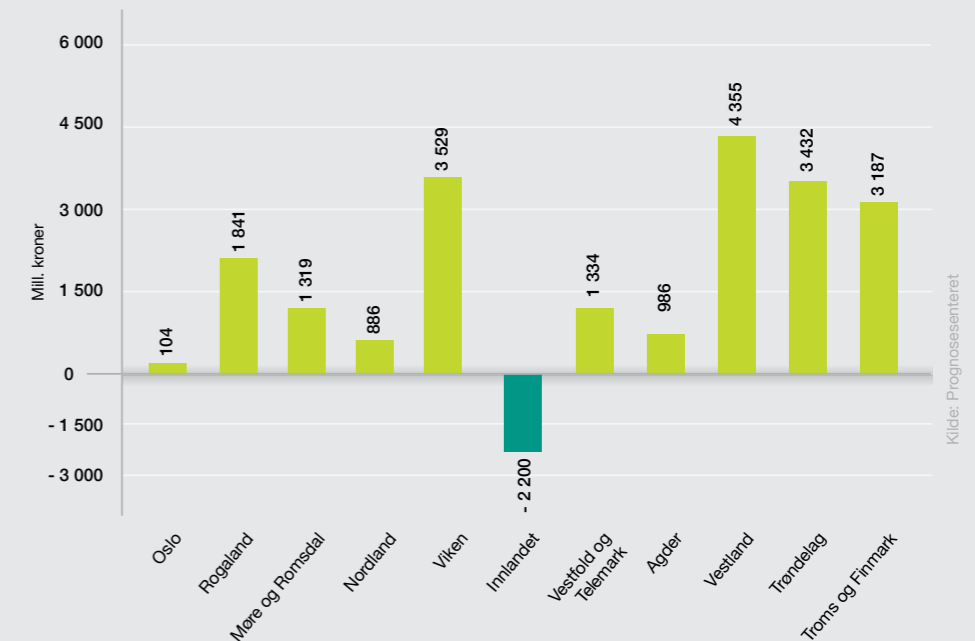
I perioden 2020-2022 vil veiinvesteringer utgjøre den største andelen av anleggsinvesteringene. Veksten i veiinvesteringene vil nesten doble seg, mens andre typer anlegg samlet sett vil flate ut og synke, med unntak av jernbane- og sporveisanlegg.

Investeringene i energianlegg har økt sterkt de siste årene, men i denne sektoren ser det ut til at aktiviteten når toppen i 2020-2021. Deretter blir det trolig en svak nedgang, men nivået vil likevel være høyt i mange år framover.

I 2018 utgjorde samferdselsinvesteringene nesten 60 prosent av de samlede anleggsinvesteringene, og andelen ser ut til å nærme seg 2/3 i 2020. Av samferdselsinvesteringene er veisektoren den klart største. Cirka 4/5 av samferdselsinvesteringene er veianlegg.

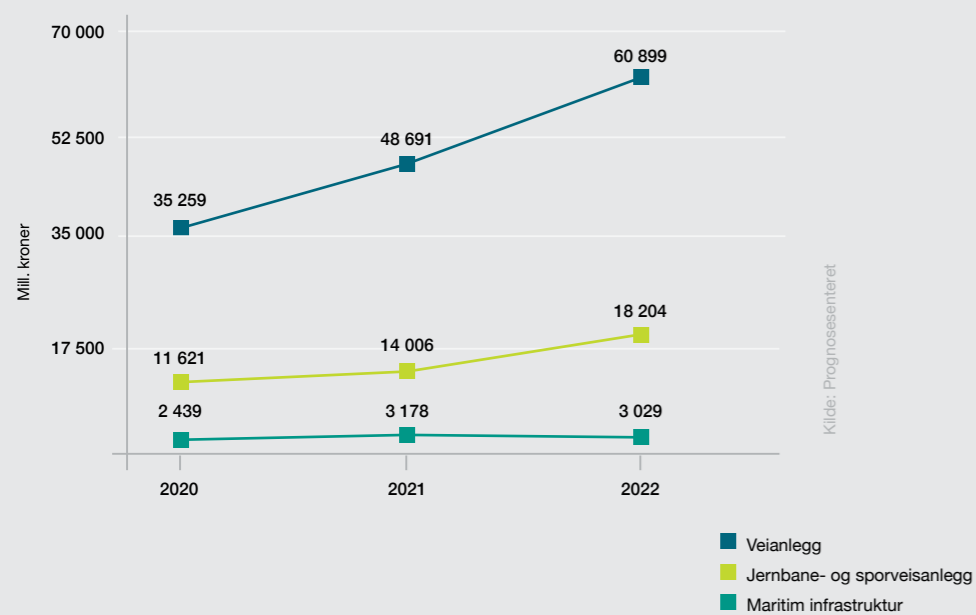
Anleggsvedlikeholdet er foreløpig ikke inkludert i Anleggsmodulen. Den samlede ressursbruken på drift og vedlikehold av anlegg er for 2020 er beregnet til om lag 42 milliarder kroner, hvorav andelen til drift og vedlikehold av veianlegg utgjør 54 prosent.

ENDRINGER I ANLEGGSSINVESTERINGER FOR 2020-2021, FYLKESVIS

Ser en på prognosen for 2020 og 2021 vil den største økningen i anleggsinvesteringene finne sted i Vestland (4,3 milliarder kroner), Viken (3,5 milliarder kroner) og Trøndelag (3,4 milliarder kroner). Den største nedgangen ser en i Innlandet (2,2 milliarder kroner).

ENDRINGER I ANLEGGSPINVESTERINGER FOR 2020-2022, NASJONALT

Anleggsmodulens tall viser at samferdselsinvesteringene (her regnet som investeringer i veianlegg, jernbane- og sporveisanlegg og maritime anlegg) vil vokse med 65 prosent i perioden 2020-2022. Veksten i prognosen varierer veldig mye i denne tidsperioden, fra 0,7 prosent i Agder til 206 prosent i Rogaland.

⁵ Her regnet som investeringer i veianlegg, jernbane- og sporveisanlegg og maritime anlegg.

MASKIN-
ENTREPRENØRENE
FORBUND

MASKINENTREPRENØRENE FORBUND

Postboks 505 Sentrum, 0105 Oslo | Tlf 22 40 29 00 | www.mef.no